

UNIDADE 3

Misterios e enigmas

**Nesta unidade imos organizar un debate entre esotéricos e científicos.
Para iso, imos aprender:**

♦ *a facer hipóteses e conxecturas* ♦ *a relatar sucesos misteriosos* ♦ *algúns usos do futuro de indicativo* ♦ *o pospretérito* ♦ *construcións en indicativo e en subxuntivo para expresar diferentes graos de seguridade* ♦ **usos de *crer***

1. O DEMO DE ANLLÓNS

A. Coñeces algunha historia de misterio ou de medo? Gústanche? Coméntao co teu compañeiro.

B. Agora, le o seguinte texto. Con cal das explicacións do suceso que se narra estás máis de acordo? Coméntao cos teus compañeiros.

Na parroquia de San Fins de Anllóns, os veciños aínda lembran unha historia enigmática e arrepiante. Como testemuña, a casa recentemente restaurada que agocha os terribles feitos que hai un século lles aconteceron a Xuliana Rodríguez e á súa neta, María Cundíns.

Había dous anos que Xuliana enviuvara e no ano de 1899, no mes de defuntos, comezaron a pasar sucesos estraños na casa por mor dunha forza sobrenatural, que avivaba o lume, tiraba os ovos por un buraco e movía os mobles de lugar. Pronto o espírito maligno comezou a atacar a dona da casa: cuspiálle, tiráballe do cabelo e sometíaa a outras vexacións, coa neta como testemuña. Tres meses despois, a propia neta era tamén vítima dos ataques. Ante a gravidade da situación, Xuliana acudiu ao crego, don Xoán Antonio Combarro, para ofrecer unha misa, sospeitando que, tras das trasnadas, podía estar o espírito do seu defunto marido.

O crego ao principio non daba creto, pero cando foi comprobar *in situ* a situación batéronlle cunha

pedra e contemplou un baile de fenómenos: obxectos que aparecían e desaparecían ou un grupo de patacas que formaban unha pirámide. Asustado e verificada a intervención dos malos espíritos, informou a curia, que o autorizou a realizar un exorcismo, acción que levou a cabo acompañado de don Severino Mesías, boticario de Ponteceso, e do señor Mosquera, xuíz municipal.

O asunto non tardou en chegar á prensa. Segundo as testemuñas, cestas de ovos voaban sen romper, pedras marcadas que aparecían e desaparecían e a vella Xuliana e a súa neta eran atacadas polas forzas do mal e ata agredidas sexualmente.

Ambas foron trasladadas a casas diferentes. Xuliana morreu tempo despois e María Cundíns emigrou a América, pero con elas non desapareceu o misterio que aínda pervive en Anllóns. Chegou a realizar o exorcismo o crego? De que morrera o home de Xuliana? Sería el o espírito maligno? Que foi en todo este tempo da casa? Son enigmas aínda sen resolver do misterio de Anllóns.

As teorías sobre o *poltergeist* (evento sobrenatural) indican que estes feitos adoitan estar relacionados cunha púber e explícanse coas alteracións psicolóxicas propias da puberdade.

Estudos sobre os *poltergeist* sosteñen que estes sucesos se orixinan cando alguén morre en medio dun sentimento de ira.

Hai persoas que certifican a veracidade destes feitos, xa que afirman que viviron sucesos semellantes aos que conta a historia.

Algúns xornalistas que investigaron este caso afirman que é difícil encontrar testemuñas na prensa da época sobre o asunto, polo tanto poden ser construcións da memoria colectiva.

Os físicos explican os fenómenos paranormais pola atracción que se pode xerar a partir da electricidade estática.

Os antropólogos explican a proliferación destes feitos pola fame que asolaba a boa parte da poboación galega nesa época.

Para min a explicación máis/menos lóxica/convincente é a de...

Eu (non) estou de acordo coa teoría de...

A min convénceme/non me convence a teoría de que é/son...

C. Oíches falar algunha vez dalgún misterio ou enigma semellante ao desta historia? Coméntao cos compañeiros.

- Eu si, dunha casa solitaria que había na aldea dos meus avós. Dician que estaba encantada.
- o Pois eu non, ademais danme moito medo.

2. EXPERIENCIAS PARANORMAIS

A. Ás veces pasan cousas que non teñen unha explicación lóxica. Aquí tes algunhas. Podes pensar noutras? Fala co teu compañeiro e completa a lista.

- Sabes cando vas a un lugar por primeira vez e tes a sensación de que estiveches antes?
- o Si, xa me pasou algunha vez.

B. Le estes tres testemuños e relaciónaos cun dos fenómenos da listaxe anterior.

- Ter unha premonición.
- Ter soños que se cumpren.
- Ter telepatía.
- Ter a impresión de que xa vivimos algo.
- Oír voces estrañas.
- Entender unha lingua que nunca oímos antes.
- Notar unha presenza.
- Pensar en alguén e encontralo pouco despois.

.....

.....

.....

1

Lembro unha vez que estaba soa na casa e non me encontraba ben. Estaba moi inqueda. Lembro que pensei: “Será a calor ou estarei volvéndome tola?”. Tiña o presentimento de que algo non ía ben. É difícil de explicar, pero era un malestar raro, como de estar en perigo. Sentín a necesidade de saír da casa e así o fixen. Na rúa empecei a sentirme mellor. Fun dar un paseo e, cando regresei, vin que unha árbore caera sobre o teito da miña casa e a esnaquizara completamente.

2

Un día, todos os compañeiros do centro no que fago ioga fomos a unha reunión que facía unha líder espiritual india. A muller non falaba galego nin español; tíñaste que aproximar e ela abrazábase e dicíache unhas cousas ao oído, en sánscrito, creo. Cando me tocou a quenda, achegueime, ela abrazoume e díxome unhas palabras. Lembro que sentín moita tranquilidade e moita paz e que entendín perfectamente o que dicía: “Non teñas medo, non teñas medo”. Quizais porque era iso o que quería entender.

3

A min pasoume varias veces iso de que un día, de súpeto, empezas a pensar en alguén que hai tempo que non ves, un amigo ou unha amiga da infancia, por exemplo, e ao longo do día hai pequenos detalles ou cousas que che lembran esa persoa e preguntaste que sería da súa vida, onde estará, que fará... E, ao final, resulta que coincides con ela nalgún lugar. Talvez sexa só pura casualidade, pero nunca deixa de sorprendeme.

C. Agora, vas escoitar unha persoa relatando unha historia. Toma notas. Con cal dos fenómenos da lista o relacionas?

D. Aquí tes algunhas opinións sobre este tipo de experiencias. Con cales estás máis de acordo? Coméntao cos compañeiros.

Eu creo que, cando pasan estas cousas, se trata simplemente de casualidade.

Pode que exista unha forma de comunicación extrasensorial.

Para min, a casualidade non existe.

Os animais e os homes temos un sexto sentido que aínda non desenvolvemos.

O que pasa é que quizais vemos o que queremos ver...

Seguramente, dentro duns anos entenderemos cousas que agora nos parecen inexplicables...

- Eu tamén creo que no futuro, entenderemos....

3. O RAPAZ DA VÍA

A. Le o seguinte texto. Cres que consiste nun misterio? Coñeces algún caso parecido? Coméntao cun compañeiro.

Nunha noite primaveral de lúa chea, un tren que sae da estación de Santiago de Compostela con destino a Ourense, ao entrar nunha zona boscosa, atropela un rapaz duns vinte anos de idade, 1,65 m, pelo negro, curto e liso. Á parte da separación das pernas do tronco polo abdome que lle causara o atropelo, o resto do seu corpo presenta diversas malformacións: cabeza desproporcionadamente voluminosa, dentadura demasiado saínte e moi afiada, orellas moi planas, deitadas cara a diante e considerablemente separadas.

O rapaz non leva ningún documento de identificación. Sacan as súas impresións dixitais e envíanllas á policía científica de todas as partes, pero non logran identificalo. Así mesmo, distribúen fotografías súas a todos os medios de comunicación, pero tampouco conseguen ningunha resposta. Ao parecer, non está de alta no rexistro civil nin tampouco ninguén sabe da súa existencia, xa que, misteriosamente, a día de hoxe o “rapaz da vía” aínda segue sen identificarse.

B. Aquí tes unha serie de opinións e hipóteses sobre este misterioso acontecemento. Indica con cales estás de acordo e con cales non. Logo, compara as túas respostas coas do teu compañeiro. Fixéstelo parecido?

	SI	NON
1. Pode que sexa un extraterrestre.		
2. Igual é un fillo discapacitado rexeitado pola familia que se criou soíño no bosque.		
3. Ao mellor as malformacións débense á adaptación ao medio que sufriu o seu corpo ao medrar e desenvolverse no bosque.		
4. Quizais é un ser primitivo que non se relaciona cos demais humanos.		
5. Seguramente é un produto de experimentación científica que, ao non saír como se esperaba, foi abandonado no bosque.		
6. Talvez tivo un accidente coa súa familia e foi o único sobrevivente; e as anormalidades son as secuelas que lle quedaron.		
7. Talvez padeza algunha enfermidade.		
8. Quizais todo isto non sexa máis que unha fraude para promover a localidade e atraer as persoas curiosas.		
9. Seguro que as malformacións se deben ao impacto do atropelo e que, ao tratarse dun rapaz moi conflitivo, ninguén se quere ocupar do seu enterro.		
10. É probable que a súa familia non saiba nada do accidente porque non dispón de ningún medio de comunicación.		

C. As expresións que están en grosa serven para expresar hipóteses. Clasifícaaas no teu caderno segundo o modo verbal que as acompaña: indicativo, subxuntivo ou ambos.

D. Considerando aínda as partículas en grosa, con cal delas expresamos máis seguridade? E con cal menos? Coméntao cos teus compañeiros.

4. QUE PASARÍA?

A. Le as seguintes conversas e marca no cadro quen é o máis optimista e quen é o máis pesimista en cada diálogo.

Ana: Cheira a queimado, non?

Braulio: Ui! **Estarase** queimando a casa?

Ana: Non, home, non! Seguramente é o veciño que está cociñando.

David: Hai tempo que non vexo a Lupe. Ti sabes algo dela?

María: Pois a verdade é que non.

David: Non sei... cres que **conseguiría** traballo? Seguro que aínda non.

María: Si home, seguro que xa o conseguiu.

Eva: Estou preocupada por Mario. Xa tiña que estar aquí. **Tería** un accidente?

Nuria: Non, muller, non! **Estará** por aí cos seus amigos.

Lúa: Carlos, o xefe quere falar connosco.

Carlos: Ostras! Fariamos algo mal? **Quererá** despedirnos?

Lúa: Non, que va! **Teranos** un proxecto novo ou **pedirá** a nosa opinión sobre algo.

	Ana	Braulio	David	María	Eva	Nuria	Lúa	Carlos
Optimista								
Pesimista								

B. Fíxate nas formas verbais que están marcadas. Unhas están en futuro e outras en pospretérito, pero todas serven para expresar hipóteses. Distribúeas no cadro, segundo o tempo verbal que corresponda.

	Futuro	Pospretérito
Para formular hipóteses sobre o presente		
Para formular hipóteses sobre o pasado		

Recursos para formular hipóteses CON INDICATIVO

Estou seguro/a de que

Seguro que

Seguramente

está ben.

Probablemente

casaron.

Posiblemente

foron de vacacións a Bos Aires.

Supoño que

estaban moi cansos.

Ao mellor

Igual*

* Igual emprégase só na lingua coloquial.

CON SUBXUNTIVO

O máis seguro é que

estea enfermo.

É probable que

teña problemas.

É posible que

veña axiña.

Pode que

CON INDICATIVO E SUBXUNTIVO

Talvez **está/este** enfermo.

Quizais **vén/veña** máis tarde.

CON FUTURO

Para formular hipóteses sobre o presente, podemos empregar o futuro.

Afirmamos algo

Pepe **está** traballando.

Formulamos unha hipótese

Estará traballando.

Invitamos o interlocutor a especular

Onde **estará** Pepe?

• Onde **estará** teu irmán? Estou preocupada.

○ Tranquila, **estará** na biblioteca, coma sempre.

• Estivo todo o día na cama. Creo que lle pasa algo.

○ Non... **Estará** canso ou **terá** sono atrasado.

CO POSPRETÉRITO

Para formular hipóteses sobre o pasado vinculado ao presente, podemos empregar o pospretérito.

	pasar	ter	conseguir
(eu)	pasaría	tería	conseguiría
(ti)	pasarías	terías	conseguirías
(el/ela/vostede)	pasaría	tería	conseguiría
(nós)	pasariamos	teríamos	conseguiríamos
(vós)	pasariades	teríades	conseguiríades
(eles/elas/vostedes)	pasarían	terían	conseguirían

Afirmamos algo

María **foi** ao cinema.

Formulamos unha hipótese

Íría ao cinema.

Invitamos o interlocutor a especular

Onde **iría**?

• Onde **gardaría** o xornal de hoxe?

○ **Estará** no moble da entrada. Miraches alí?

Outros recursos para expresar graos de seguridade

Estou convencido/a de + substantivo

de que + indicativo

É moi probable/posible + substantivo

+ que + subxuntivo

Non estou moi seguro/a, pero creo (que) + indicativo

Lin/Vin/Oín (non sei onde) que + indicativo

Din que + indicativo

• Estou absolutamente convencida...

... **da existencia** dos extraterrestres.

... **de que existen** os extraterrestres.

Crer

Para expresar unha opinión, podemos empregar a construción **crer que** + indicativo.

Eu **creo que** as predicións do horóscopo non se cumpren nunca.

Para rexeitar unha hipótese ou unha afirmación previa, empregamos **non crer que** + subxuntivo.

Eu **non creo que** existan os extraterrestres.

Para expresar unha crenza, empregamos **crer en** + substantivo.

As persoas ateas **non cren en** Deus.

5. QUE ESTARÁ FACENDO?

Imaxina que unha persoa da clase gañou un concurso. O premio consiste nunha viaxe a un lugar do mundo que o gañador escolla. Hai dous días que marchou. Pensa nun compañeiro e escribe algunhas frases sobre onde cres que iría, que cres que estará facendo etc. Os teus compañeiros terán que adiviñar de quen se trata.

- *Estará no Caribe? Seguro que está tomando o sol*
- *É Lucía, seguro.*
- *Moi ben!*

6. EXISTEN OS OVNIS?

A. Cres que hai unha explicación científica para os fenómenos paranormais ou pensas que hai enigmas que a ciencia non pode explicar? Marca se estas afirmacións che parecen falsas ou verdadeiras.

	V	F
1. O movemento e a situación dos planetas (especialmente o Sol, Marte e a Lúa) inflúen no noso comportamento.		
2. A astroloxía non ten poder de predición.		
3. Os únicos horóscopos fiables son os que publican as revistas especializadas.		
4. Moita xente ve cousas no ceo que non pode explicar.		
5. Seguramente non estamos sós no Universo.		
6. Os extraterrestres xa nos visitaron, visitánnos e visitarannos sempre.		
7. A NASA e a CIA teñen probas de que existen os ovnis, pero non as revelan.		
8. Os mentalistas poden dobrar obxectos metálicos co poder da mente.		
9. Está comprobado que os fenómenos de telepatía poden explicarse dende a física electromagnética.		
10. A mente e o espírito poden existir independentemente do corpo.		
11. A morte é irreversible e non hai nada despois dela.		
12. As persoas que din que poden adiviñar o futuro ou falar cos mortos son desequilibrados ou farsantes.		

B. Agora comenta as túas respostas co teu compañeiro.

- *Eu si creo que os planetas inflúen no noso comportamento.*
- *Non sei, pode que nos afecten dalgunha maneira, pero non creo que inflúan no noso comportamento.*

C. Alguén da clase tivo unha experiencia paranormal? Atrévete a contala?

7. O ESPÍRITO DA CASA

A. Le este conto de suspense. Como cres que acaba? Comentádeo en parellas e, despois, escribide o final da historia.

A muller da limpeza encontrara o cadáver do señor Velázquez o luns. Pasara a fin de semana cunhas tesoiras espetadas nas costas e nin el nin a casa tiñan moi bo aspecto. A policía chegou de inmediato e, uns días despois, comezou a investigación para achar o culpable. Porén, tras máis de seis meses de infrutuosa busca, o caso foi arquivado.

Dende que souben que, moitos anos atrás, se cometera na miña casa aquel crime aínda non resolto, obsesionoume a idea de resolver eu mesma o misterio. Revolvía caixóns de mobles que levaban moito tempo alí, daba golpes nas paredes para atopar portas falsas e pasadizos secretos, invocaba o espírito do morto... ata que un día o espírito respondeu.

Unha noite espertei de madrugada coa miña irrefreable necesidade de escribir. De súpeto, o meu brazo era totalmente autónomo e esborrachaba mensaxes estrañas, case inintelixibles. Unha delas dicía "morro por erro" ou "por amor". Tamén escribín unha palabra moi estraña "terivantex" e debuxei un home calvo e con gafas. Eu nunca soubera debuxar, pero o retrato era de gran perfección. Decidín conservar aquela folia e todas as que viñeron despois, en posteriores "ataques de psicografía". "Busca na cociña" e "busca nos laboratorios" escribín nos días seguintes. Tiña novas pescudas e sabía que acabaría aclarando o misterio.

Días despois, fun á hemeroteca e descubrín, nun pequeno xornal de 1924, que o tal Velázquez era un coñecido psiquiatra. O artigo dicía tamén que descubrira un medicamento para a ansiedade, agora en desuso, chamado Terivantex. Emocionada, seguí lendo. "Non haberá unha foto de Velázquez?", pensei. Ao final do artigo atopeina. Era unha foto antiga e non se vía moi ben, pero alí estaba él: o home calvo que eu debuxara.

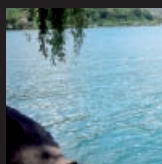
B. Agora cada parella vaille contar o seu final á clase. Cal vos gusta máis?

8. ESOTÉRICOS VS. CIENTÍFICOS

A. Aquí tes unha serie de novas sobre fenómenos para-normais. Que che parecen? Podes darlle unha explicación a algunha das novas? Coméntao cos teus compañeiros.

Acampan nun prado e aparecen nunha lagoa

Un grupo de excursionistas de entre 17 e 20 anos acamparon, supostamente, a noite do pasado xoves nun bosque. Á mañá seguinte, espertaron nunha illa no medio dunha lagoa.

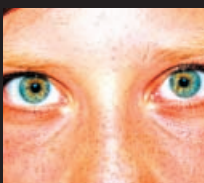
Demo ou esquizofrenia

Fontes do Vaticano manifestaron hoxe que, segundo os seus especialistas, máis da metade dos 30 000 casos de exorcismos tratados no ano 2005 se deben a trastornos da personalidade e non a posesión demoníaca.

Poderosos ollos

En Zobra (Pontevedra), unha nena de 13 anos sorprende a todos os seus veciños pola súa capacidade para mover obxectos (algúns de ata 50 quilos) co poder da súa mirada. "Só teño que abrir moito os ollos e concentrarme", dixo.

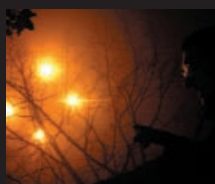
Os extraterrestres son moi boa xente

Centos de persoas confesaron nos últimos anos que foron abducidos por extraterrestres. A maioría só recorda o que pasou despois de someterse a hipnose. "Leváronnos á nave, examináronnos e sacáronnos sangue, pero non nos fixeron mal ningún."

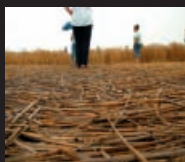
Avistamento de ovnis en Fisterra

Varias persoas afirman que viron ovnis durante a noite do pasado 23 de xuño. A descrición do sucedido realizada por unha das testemuñas resulta arrepianante: "Catro puntos de luz moi intensa que avanzaban moi lentamente".

Os círculos volven á Terra Chá

Nun campo de millo cerca de Muras, apareceu unha figura composta por 19 círculos de entre catro e quince metros de diámetro, moi similares aos crop circles detectados no sur de Inglaterra.

- Eu, o dos ovnis, non o creo. Seguramente o que viron foi un avión ou unhas estrelas.
- Pois eu si que creo nos ovnis, co grande que é o Universo non podemos ser os únicos que o habitamos!
- E eu tamén o creo, ao mellor é outro tipo de vida, pero habela haina!

B. Agora, o profesor dividirá a clase en dous grupos: os esotéricos e os escépticos. Cada grupo vai preparar argumentos para defender a súa postura. Aquí tedes algúns, pero podedes inventar outros. Logo, podedes comezar o debate. Por que non o gravades?

ESOTÉRICOS

1. As estrelas determinan o noso carácter. Se non, por que hai tantas diferenzas entre un peixe e un libra?
2. Temos unha mente moi poderosa, pero non sabemos empregala para ver outras realidades.
3. A maxia é unha ciencia que non está suficientemente explorada.
4. A ciencia só pretende que sexamos escravos da técnica.
5. O home non é unicamente un corpo, hai algo máis.

CIENTÍFICOS

1. Só existe o que pode ser probado cientificamente.
2. Os sucesos paranormais son só fenómenos que a ciencia aínda non puido explicar.
3. O mundo está gobernado por leis físicas e matemáticas.
4. No futuro inventaranse microchips que enviarán ondas para ler o pensamento.
5. Os parapsicólogos só queren aproveitarse dos inxenuos.

9. TERRA DE MEIGAS

A. Sabes o que é unha meiga? Que elementos coñeces do imaxinario galego relacionado co misterio e o fantástico? Coméntao co compañeiro.

B. Agora le este texto sobre os elementos supersticiosos da cultura galega.

Di o proverbio que “as meigas non existen, pero habelas, hainas”. Con el refírese o carácter supersticioso que, de sea, tivo secularmente o pobo galego. Moitos dos males e desgrazas atribuíanse á intervención dunha meiga que podía interferir nunha mala colleita, na doenza dun animal ou nas desventuras que pasaban acotío na vida dunha persoa. Para iso, había que preservarse do “mal de ollo” con todo tipo de conxuros, realizados tamén por outras meigas.

Pero o imaxinario galego deu ademais outros fenómenos mitolóxicos, case sempre relacionados coa morte. Por exemplo, a Santa Compañía, que é unha procesión de ánimas que asaltan os camiños e que teñen a capacidade de predicir a morte e castigar as faltas dos vivos. As representacións da Santa Compañía dispoñen as ánimas en dúas filas, cun faro e vestidas cunha túnica e unha carapucha. Á fronte adoita ir un vivo cunha cruz, penando as faltas que cometeu e das que non quedará redimido ata atopar a outra persoa que cargue coa cruz. Acostuman penar por montes e, no caso de se atopar con ela, é preciso non lles mirar á cara aos espíritos, deitarse cara a abaixo, trazar un círculo e meterse dentro ou levar un obxecto sagrado. De non ser así, a

comitiva obrigará a testemuña a unirse a ela todas as noites. Nin que dicir ten que son un motivo frecuente en lendas escritas e orais e nos contos de medo que se precen.

Do mesmo xeito, son varios os animais que teñen a capacidade de ventar, de intuír a chegada da morte. Así, cando os cans ouvean, dise que están a anunciar a morte de alguén, tamén que o curuxa da curuxa predí un falecemento inminente. Tamén o corvo ten a capacidade de sinalar a inmediata morte dunha persoa doente.

Dun carácter máis benigno é o trasno, que só se dedica a ocasionar danos, pero, en principio, inocuos. Adoita ser un ser diminuto e fantástico, de carácter doméstico, que cambia as cousas de lugar e lle gasta bromas á xente da casa. Tamén se bota man do trasno para explicar sucesos inauditos ou enigmáticos e a miúdo se representa pequeno, delgado, con uñas moi longas e vestido cun gabanciño e un gorro vermellos.

O trasno ten unha connotación máis positiva, pero ao igual que a Santa Compañía, as meigas e a curuxa, contribuíu á crenza sobre carácter mítico, misterioso e enigmático de Galicia. Será porque “habelas, hainas”?

Os cruceiros, situados nos cruzamentos de camiños, serven de protección contra a Santa Compañía.

C. Coñeces outros fenómenos semellantes? Se non es galego, na túa cultura hai algo parecido?